

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTERIJA

SUSITIKIMO DĖL PATEIKTŲ PASTABŲ LIETUVOS RESPUBLIKOS ATLIEKŲ TVARKYMO ĮSTATYMO NR. VIII-787 2, 12, 28, 30, 30¹, 30², 35¹ STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 25¹, 30³, 30⁴, 30⁵, 30⁶, 30⁷, 30⁸, 30⁹, 35², 35³, 35⁴, 35⁵ STRAIPSNIAIS, SEPTINTUOJU¹ IR SEPTINTUOJU² SKIRSNIAIS ĮSTATYMO PROJEKTUI APTARIMO POSĖDŽIO PROTOKOLAS

2020 m. sausio 24 d. Nr.
Vilnius

Posėdis vyko 2020 m. sausio 24 d. 13:00 val. Aplinkos ministerijoje (toliau – AM).

Posėdžio pirmininkė – AM Atliekų politikos grupės vadovė Agnė Bagočiutė.

Posėdžio sekretorė – AM Atliekų politikos grupės vyriausioji specialistė Justina Jarašienė.

Dalyviai:

AM Atliekų politikos grupės vadovė Agnė Bagočiutė, AM Atliekų politikos grupės vyriausioji patarėja Laura Zukė, AM Atliekų politikos grupės vyr. specialistė Justina Jarašienė, Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos atstovė Aleksandra Prokopjeva, Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos atstovas Dalius Krinickas, UAB Fortum Heat Lietuva atstovė Lina Meškienė, UAB Fortum Heat Lietuva atstovas Fiodor Kozliuk, Lietuvos regioninių atliekų tvarkymo centrų asociacijos (toliau – LRATC) ir Šiaulių regioninio atliekų tvarkymo centro atstovė Jolita Šalkauskienė, Lietuvos savivaldybių komunalinių įmonių asociacijos atstovė Aušra Zigmontienė, Žemės ūkio ministerijos atstovė Rovena Grikienė, Finansų ministerijos atstovė Jolanta Trakimavičienė, Vyriausybės atstovų įstaigos atstovė Gedmantė Eimontienė, Vyriausybės atstovas Vilniaus ir Alytaus apskrityse Julius Arlauskas, UAB Ignitis atstovas Nerijus Rasburskis, Specialiųjų tyrimų tarnybos (toliau – STT) atstovai Audrius Bereišis ir Gintas Kerbelis, Lietuvos pramoninkų konfederacijos atstovė Raminta Radavičienė.

Darbotvarkė:

1. Institucijų pateiktų pastabų Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo Nr. VIII-787 2, 12, 28, 30, 30¹, 30², 35¹ straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 25¹, 30³, 30⁴, 30⁵, 30⁶, 30⁷, 30⁸, 30⁹, 35², 35³, 35⁴, 35⁵ straipsniais, septintuoju¹ ir septintuoju² skirsniais įstatymo (toliau – ATĮ) projektui aptarimas.

1. SVARSTYTA.

Posėdžio pirmininkė Agnė Bagočiutė pažymėjo, kad posėdžio tikslas – kaip nustatyta Vyriausybės darbo reglamente¹, aptarti institucijų ir socialinių ekonominių partnerių pateiktas pastabas ATĮ projektui ir pristatyti AM argumentus, dėl kurių atsižvelgta į dalį, o ne į visas institucijų ir socialinių ekonominių

¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės darbo reglamento, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994 m. rugpjūčio 11 d. nutarimu Nr. 728 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės darbo reglamento patvirtinimo“, 33 punktas.

partnerių pastabas ir pasiūlymus. Atsižvelgiant į tai, kad ATĮ projektas buvo teikiamas derinti trečiąją kartą, A. Bagočiutė pasiteiravo, ar yra poreikis dar kartą pristatyti ATĮ projekto tikslus ir uždavinius.

Posėdžio pirmininkė informavo posėdžio dalyvius, kad posėdyje aptarus institucijų pateiktas pastabas ATĮ projektui ir pristačius AM argumentus dėl atsižvelgimo į šias pastabas ar neatsižvelgimo, ATĮ projektas bus teikiamas Lietuvos Respublikos Vyriausybei.

J. Jarašienė priminė, kad posėdžio dalyviai su AM argumentais jau turėjo galimybę susipažinti, kadangi ATĮ projekto derinimo pažyma buvo pateikta kartu su AM kvietimu į posėdį ir pasiūlė plačiau aptarti tik tas pastabas, dėl kurių kyla klausimų, trūksta detalesnio paaiškinimo arba posėdžio dalyviai nesutinka su derinimo pažymoje pateikta argumentacija.

LRATC ir Šiaulių regioninio atliekų tvarkymo centro atstovė J. Šalkauskienė atkreipė dėmesį, kad ATĮ projekto nuostata, kad išlaidos už komunalinių atliekų tvarkymą negali viršyti 1 procentą disponuojamų vidutinių namų ūkio pajamų, turėtų būti patikslinta, nurodant metinių ar mėnesio pajamų. Vyriausybės atstovų įstaigos atstovė G. Eimontienė atkreipė dėmesį į tai, ar teisinga taikyti šią nuostatą komercinių patalpų nekilnojamojo turto objektams bei ar bus paisoma principo „teršėjas moka“.

A. Bagočiutė informavo, kad, vadovaujantis Valstybiniu atliekų tvarkymo 2014–2020 metų planu², ši nuostata jau turėjo būti taikoma ir perkelta į savivaldybių vietinės rinkliavos ar kitos įmokos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą (toliau – vietinė rinkliava) dydžio nustatymo metodiką³. Posėdžio pirmininkė informavo, kad atsižvelgiant į pastabas bei į principą „teršėjas moka“, nuostatos taikymas bus orientuotas į gyventojus, o ne į juridinius asmenis.

Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos atstovas paklausė dėl šios nuostatos praktinio taikymo ir vykdymo kontrolės. Kaip panašios nuostatos taikymo pavyzdį pateikė Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymą. Lietuvos pramoninkų konfederacijos atstovė R. Radavičienė paklausė ar ATĮ projekte numatytas dydis yra adekvatus ir dėl kokių priežasčių jis yra numatytas. Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos atstovas pabrėžė, kad geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo srityje mokama suma už geriamojo vandens tiekimo ir (arba) nuotekų tvarkymo paslaugas viršija 1 procentą vidutinių mėnesio šeimos pajamų, tačiau Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatyme numatyto 4 procentų neviršija. L. Zukė priminė, kad Valstybiniame atliekų tvarkymo 2014–2020 metų plane nustatyta, kad išlaidos už komunalinių atliekų tvarkymą negali viršyti 1 procento disponuojamų vidutinių namų ūkio pajamų. L. Zukė priminė, kad rengiant minėtą planą, vienam namų ūkiui tenkanti atliekų tvarkymo kaina pagal skirtingas komunalinių atliekų tvarkymo alternatyvas palyginta su statistinėmis prognozuojamomis disponuojamomis namų ūkio pajamomis. Todėl, įgyvendindamos šią nuostatą, savivaldybės ir šiuo metu turėtų atsižvelgti ne į kiekvieno konkretaus namų ūkio disponuojamas pajamas, bet į vidutinį mėnesio statistinį regiono ar savivaldybės rodiklį. Minėtą nuostatą, kaip minėta, savivaldybės turėtų įgyvendinti tvirtindamos vietinę rinkliavą.

Lietuvos savivaldybių komunalinių įmonių asociacijos atstovė A. Zigmontienė atkreipė dėmesį, kad tai, kad savivaldybės turės užtikrinti šios nuostatos įgyvendinimą, padidins administracinius komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos kaštus. Kiekvienoje savivaldybėje administracinius komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos kaštai skaičiuojami skirtingai. A. Zigmontienė paklausė, ar tikrai administravimo kaštai turi įeiti į regioninę kainą. A. Bagočiutė informavo, kad šie kaštai turi būti įtraukti į regioninės kainos apskaičiavimo projektą. Vienas iš ATĮ projekto tikslų – vykdyti išlaidų (būtinųjų sąnaudų) skaidrumą ir kontrolę. Turi būti aiški kaštų nustatymo metodika ir jos dedamosios. A. Bagočiutė, kaip neigiamą pavyzdį paminėjo šiuo metu esančią situaciją, kai mokestis už aplinkos teršimą nepavojingųjų atliekų sąvartyne šalinamomis atliekomis nesikeičia kelis metus, priešingai – Seimas 2019 m. gruodžio 20 d. pritarė Seimo narių iniciatyva parengtam Mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo pakeitimui⁴, kuriuo sumažino mokesčio už aplinkos teršimą nepavojingųjų atliekų sąvartyne šalinamomis atliekomis tarifą iki 5 eurų už toną. Tačiau savivaldybės didina vietinės rinkliavos dydį, nepagrįsdamos didinimo priežasčių,

² Valstybinio atliekų tvarkymo 2014–2020 metų plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. balandžio 12 d. nutarimu Nr. 519 „Dėl Valstybinio atliekų tvarkymo 2014–2020 metų plano patvirtinimo“, 255.4 papunktis.

³ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 m. liepos 24 d. nutarimo Nr. 711 „Dėl Vietinės rinkliavos ar kitos įmokos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą dydžio nustatymo taisyklių patvirtinimo“ 2.1 papunktis.

⁴ Mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo Nr. VIII-1183 7 priedėlio pakeitimo įstatymas, https://www.lrs.lt/sip/portal.show?p_r=35727&p_k=1&p_a=sale_klaus_stadija&p_svarst_kl_stad_id=-34557.

nes atliekų tvarkymą reglamentuojantys teisės aktai nesudarė jokių prielaidų didinti vietinę rinkliavą (įtakoti galėjo tik infliacijos ir darbo užmokesčio augimas). Administravimo kaštai turi būti adekvatūs. Tam ir yra nustatoma regioninė kaina.

Posėdžio pirmininkė informavo, kad atsižvelgiant į pastabą, kad vertinant ATĮ projekto nuostatas neaišku, ar reikės vertinti 1 proceno disponuojamas vidutines namų ūkio mėnesio ar metų pajamas, ATĮ projekto nuostatos bus patikslintos.

UAB Fortum Heat Lietuva atstovas pateikė pastabą, kad ATĮ projekte turėtų būti reglamentuoti tik pagrindiniai principai, o detalesnė informacija turėtų būti pateikta poįstatyminiuose teisės aktuose. A. Bagočiūtė informavo, kad ši ir visos kitos posėdyje išsakytos pastabos bus kompleksiskai įvertintos.

Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos atstovas pasiūlė, kad atsižvelgiant į tai, kad nėra aišku, kada Seimas patvirtins ATĮ projektą, numatyti galimybę ATĮ įsigaliojimo ir taikymo terminus atitinkamai koreguoti. A. Bagočiūtė informavo, kad į šią pastabą bus atsižvelgta.

LRATC ir Šiaulių regioninio atliekų tvarkymo centro atstovė pažymėjo, kad pagal ATĮ projektą regioninės kainos nustatymo atsakomybė tenka regioniniams atliekų tvarkymo centrams. Dėl šios priežasties regioninių atliekų tvarkymo centrų administravimo kaštai gerokai išaugs. J. Šalkauskienė pasiteiravo, ar pavedus administravimo funkcijas atskiriems subjektams, regioninis atliekų tvarkymo centras turės pateikti Valstybinei energetikos reguliavimo tarybai informaciją tik apie savo patiriamus ar ir apie visų komunalinių atliekų tvarkymo sistemoje dalyvaujančių subjektų kaštus. L. Zukė informavo, kad turės būti teikiama informacija apie visų regione komunalinių atliekų tvarkymo sistemoje dalyvaujančių subjektų patiriamus kaštus. Tačiau Valstybinė energetikos reguliavimo taryba turės teisę kreiptis į kitus komunalinių atliekų tvarkymo sistemoje dalyvaujančius subjektus dėl kainų pagrindimo.

J. Šalkauskienė pasiteiravo dėl regioninių atliekų tvarkymo centrų sąvokos bei ar suteikta regioniniam atliekų tvarkymo centrui teisė reikalauti kitų ūkio subjektų informacijos apie patiriamus kaštus. Pagal apibrėžimą, tai yra visų į komunalinių atliekų tvarkymo regioną įeinančių savivaldybių įsteigtas juridinis asmuo. L. Zukė informavo, kad skaičiuojant regioninę kainą, išimties nedalyvauti nors vienai savivaldybei nėra. Taip pat pažymėjo, kad jeigu ATĮ projekte neaiškiai apibrėžtos regioninių atliekų tvarkymo centrų funkcijos, konkretūs pasiūlymai ir pavyzdžiai, kaip reikėtų keisti siūlomą reglamentavimą yra laukiami. A. Bagočiūtė pabrėžė, kad tikslesnė regioninės kainos nustatymo metodika bus pateikta Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos parengtoje metodikoje. Informacijos surinkimo tvarka turėtų būti nustatyta ATĮ įgyvendinamuosiuose teisės aktuose. Įgyvendinant ATĮ tikslą, turi būti vienas subjektas, kuris teiktų visą informaciją apie regioninę kainą ir jos pagrįstumą. Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos atstovas informavo, kad regioniniai atliekų tvarkymo centrai *de facto* įtrauks kitų įmonių kaštus ir negalės jų tikrinti. Valstybinė energetikos reguliavimo taryba turės teisę, kilus įtarimui, tikrinti kaštus. L. Zukė informavo, kad savivaldybėms paliekama teisė nustatyti galutinę komunalinių atliekų tvarkymo kainą ir išskirstyti kainą pagal pasirinktą kriterijų atliekų turėtojams.

A. Bagočiūtė apibendrinama paminėjo, kad turint redakcinių ar kitokių pastabų jas pateikti galima el. paštu (posėdžio pabaigoje sutartu terminu).

LRATC ir Šiaulių regioninio atliekų tvarkymo centro atstovė paminėjo, kad nesant galimybės iš anksto susipažinti šiame ATĮ projekto derinimo etape su įgyvendinamaisiais teisės aktais, neaišku kokio įdirbio reikės ATĮ numatytioms funkcijoms vykdyti. J. Jarašienė informavo, kad netikslinga rengti įgyvendinamuosius teisės aktus šiuo metu, nes ATĮ projektas bus teikiamas svarstyti Vyriausybei ir tvirtinti Seimui, todėl neaišku, ar bus patvirtins būtent toks ATĮ projektas.

Vyriausybės atstovų įstaigos atstovė teiravosi, ar tikrai savivaldybės turi visais atvejais sudaryti komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos individualias sutartis pagal individualiai aptartas sąlygas (esant įmokai). Jeigu ne, tai siūloma numatyta išimtis, kada ši sąlyga netenkinama. L. Zukė pasitiksino, kokios galėtų būti išimtys, kad tokios sutartys neturėtų būti sudaromos. Posėdyje nuspręsta tokias išimtis reglamentuoti savivaldybių komunalinių atliekų tvarkymo taisyklėse. L. Zukė informavo, kad individualių sutarčių sudarymo formuluotė bus koreguojama, įtraukiant teisę savivaldybėms numatyti tokių sutarčių sudarymo išimtis.

Vyriausybės atstovų įstaigos atstovė informavo, kad sprendžiant ginčus dėl vietinės rinkliavos dydžio savivaldybė pagal ATĮ yra ginčo šalis. Tokios sąlygos negali būti sudaromos, t. y. subjektas priėmęs teisės aktą negali spręsti ginčo, susijusio su to teisės akto įgyvendinimu. Nustatant vietinę

rinkliavą, Vyriausybės atstovai negali vertinti ekonominio tikslingumo klausimo. Vyriausybės atstovų įstaiga nevertina priimtų teisės aktų ekonominio tikslingumo požiūriu. Nagrinėjama informacija dėl vietinės rinkliavos taikymo, o ne jos nustatymo. Taip pat kilo klausimų dėl ginčų ir skundų sąvokų naudojimo ATĮ. Rekomenduota išaiškinti skirtumus. LRATC ir Šiaulių regioninio atliekų tvarkymo centro atstovė paminėjo, kad rekomenduotina patikslinti vartojamas sąvokas „savivaldybių institucija“, „savivaldybė“ ir „savivaldybių vykdančioji institucija“.

A. Bagočiutė apibendrindama paminėjo, kad posėdyje išsakytos pastabos bus įvertintos ir atitinkamai bus koreguojamas ATĮ projektas.

STT atstovas G. Kerbelis informavo, kad STT pateiktas pastabas norėtų aptarti atskirame susitikime su AM atstovais.

LRATC ir Šiaulių regioninio atliekų tvarkymo centro atstovė pabrėžė, kad neaiški ATĮ projekte apibrėžta regioninių komunalinių atliekų tvarkymo įrenginių sąvoka. Pasiūlė tikslinti šią sąvoką, nurodant, kad tai yra viso regiono naudojamas įrenginys, o ne atskiros savivaldybės.

LRATC ir Šiaulių regioninio atliekų tvarkymo centro atstovė pabrėžė, kad reiktų tikslinti ATĮ apibrėžtas komunalinių atliekų tvarkymo lėšų administravimo funkcijas, panaikinant ATĮ projekte numatytą lėšų išmokėjimą komunalinių atliekų tvarkymo paslaugų teikėjams. Taip pat, koreguotina ATĮ 30⁵ straipsnio 2 dalyje nurodyta aplinkybė, kad vietinė rinkliava renkama iš asmenų, kuriems *teikiama* komunalinių atliekų tvarkymo paslauga. J. Šalkauskienės nuomone, vietinė rinkliava nėra mokama už suteiktą paslaugą. Ji renkama už galimybę naudotis komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūra. Lietuvos pramoninkų konfederacijos atstovė pabrėžė, kad jei vietinės rinkliavos mokėjimas būtų siejamas su teikiama paslauga, tai tada nėra pagrindo skaičiuoti pastoviosios dalies. A. Bagočiutė informavo, kad pateiktos pastabos bus peržiūrėtos ir suderintos su Rinkliavų įstatymu.

Posėdyje aptarta pastaba, kad neaišku, kaip regioniniai atliekų tvarkymo centrai, teikdami regioninės kainos projekto kopiją savivaldybėms, turi reaguoti į savivaldybių pateiktas pastabas dėl projekto. A. Bagočiutė pažymėjo, kad į pastabas, kurios pagrįstos faktais ir teisės aktais, reikės atsižvelgti. Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos atstovas pažymėjo, kad remiantis kitų rinkos dalyvių praktika, regioninės kainos projektai turėtų būti teikiami lygiagrečiai savivaldybei ir Valstybinei energetikos reguliavimo tarybai. Savivaldybės, esant poreikiui, teikia savo pastabas ir komentarus Valstybinei energetikos reguliavimo tarybai. LRATC ir Šiaulių regioninio atliekų tvarkymo centro atstovė pasiūlė ATĮ projekte numatyti sąlygą, kad savivaldybės pastabas dėl pateikto regioninės kainos projekto, teiktų lygiagrečiai regioniniam atliekų tvarkymo centrui ir Valstybinei energetikos reguliavimo tarybai. L. Zukė informavo, kad šis patikslinimas bus įtrauktas į ATĮ projektą.

Posėdyje J. Jarašienė informavo, kad reikalingas išsamesnis komentaras dėl pateiktos pastabos dėl solidarumo principo taikymo. LRATC ir Šiaulių regioninio atliekų tvarkymo centro atstovė paminėjo, kad teikiant pastabą, greičiausiai solidarumo principas buvo siejamas su „vartų mokesčiu“, diferenciacija dėl atstumo iki tvarkymo įrenginių. A. Bagočiutė pabrėžė, kad šiuo metu ATĮ galiojantys principai nekeičiami. Taip pat priminė, kad pasiūlymai ir pastabos, kilus neaiškumams, laukiami.

Finansų ministerijos atstovė pabrėžė, kad ATĮ projekte turėtų būti nurodyta, kiek ir kokių papildomų valstybės biudžeto lėšų gali prireikti numatytų funkcijų atlikimui Valstybinei energetikos reguliavimo tarybai. Kitas sprendimas – koreguoti ATĮ projekto 25¹ straipsnio 3 dalį, išbraukiant sąlygą dėl galimybės finansuoti Valstybinę energetikos reguliavimo tarybą ir kitomis valstybės biudžeto lėšomis. LRATC ir Šiaulių regioninio atliekų tvarkymo centro atstovė pateikė pastabą dėl ATĮ projekto nuostatų, susijusių su lėšų pervedimu į biudžetą. Pasiūlė koreguoti lėšų pervedimo schemą.

UAB Fortum Heat Lietuva atstovai atkreipė dėmesį, kad regioniniams atliekų tvarkymo centrams deginimas yra pripažintas jų pajamomis, netikslinga reglamentuoti, kad ir bendro atliekų deginimo įrenginių, atliekų deginimo įrenginių valdytojai turi 1 procentą pajamų nuo praėjusių metų reguliuojamosios veiklos pajamų dydžio skirti Valstybinei energetikos reguliavimo tarybai. Turėtų mokėti tik galutinis paslaugos gavėjas. Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos atstovas informavo, kad šią informaciją pasitikslins.

Posėdyje LRATC ir Šiaulių regioninio atliekų tvarkymo centro atstovė pasiūlė ATĮ projekte numatyti sąlygą, kad Valstybinė energetikos reguliavimo taryba nustatys metodiką, pagal kurią turi būti rengiamas regioninės kainos projektas bei prižiūri kaip jos laikomasi.

UAB Fortum Heat Lietuva atstovai pakartotinai atkreipė dėmesį, kad ATĮ projekte neturėtų būti taip detalai reglamentuojama visa tvarka. Visa tai turėtų būti perkelta į įgyvendinamuosius teisės aktus.

LRATC ir Šiaulių regioninio atliekų tvarkymo centro atstovė informavo, kad remiantis ATĮ projektu, neaišku, kokias investicijas reikės derinti su regiono plėtros taryba. Siūlytina iš ATĮ projekto išbraukti reikalavimą derinti su regionine plėtros taryba. Valstybinė energetikos reguliavimo tarybos atstovas siūlė apsvarstyti galimybę investicijų derinimą palikti dalininkų arba valdybos lygmenyje. A. Bagočiutė informavo, kad bus peržiūrėta ATĮ projekte numatyta investicijų apibrėžtis ir derinimo tvarka.

LRATC ir Šiaulių regioninio atliekų tvarkymo centro atstovė siūlė patikslinti ATĮ projekto 30² straipsnio 4 dalį, kurioje nurodyta regioninės komunalinių atliekų tvarkymo paslaugų kainodaros schema. Siūlyta patikslinti, ar prie regioninės kainos dalies pridedami surinkimo kaštai.

NUTARTA:

1. Iki š. m. sausio 28 d. posėdžio dalyviai el. paštu pateiks papildomas pastabas ir pasiūlymus dėl ATĮ projekto, jei tokių bus.
2. ATĮ projektui pateiktas STT pastabas aptarti susitikime su STT atstovais.
3. Pagal posėdyje išsakytas pastabas ir argumentus papildyti ATĮ projekto teikimo aiškinamąjį raštą ir kartu su suderintu posėdžio protokolu teikti ATĮ projektą svarstyti Lietuvos Respublikos Vyriausybei.

Posėdžio pirmininkė

Posėdžio sekretorė

Agnė Bagočiutė

Justina Jarašienė